

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Præfinitiones ejusdem ad materiale peccati impugnationes aliæ, &
objectionum solutiones.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

sensu composito præfinitionis cum potestate in sensu diuino ad eius omissionem fateatur omnium hæreticorum præfinitionum parens Vricellus cap. 8. Trialogi apud Vvalden. i. doctrinal. fide cap. 2. i. sine sic fati: *Prohibetur dici potest, quod sicut Deus non potest meliorem mundum facere, sic nemo posset melius facere, quam facit, sed tamen posset, si Deus voluerit.* Secundo autem præfatos Hæreticos verbis tantum, fidoque animo asseruisse Deum auctorem peccati non esse: quod tamen Dominici ipsi sincero animo, & tota sua mente defendunt, sed tamen ex dictis constat Hæreticos blasphemum reputasse Deum peccati auctorem asserere, velleque, aut causare malitiam, & peccatum absolute tale; sed solum materiale peccati ad deductionem. Quod ipsum solum Dominici isti, nec amplius conqueruntur, & argumentorum illationisque vis utrorumque querelis æque satisfaciunt; deinde in causis propositionum, quid illæ propriè significant attenditur, ut admittantur, vel rejiciantur à Patribus, Conciliis, & Catholicis non fides animus proferentis, ut videre est in Synodo Palentina, & Augustino, Catholicas propositiones, quibus errorem suum Pelagius tegebat, approbantibus, est ex aliis eisdem locis fictionem Pelagij deprehendat, reprehendatque Augustinus lib. de gestis Pelagij ad personarum correctionem, & medelam ipsarum, cuius modum præscribit ipse epist. 104. ad Sixtum, & cum quatuor aliis Episcopis Africa epist. 95. ad Innocent. Pap. & quidem, si ad propositionum verarum damnationem animus, & fictio profertentis attendi deberet, necessario rejicienda illæ essent, & contradictorie falsæ admittendæ. Hæc præter datas ab Hæreticis iam confutatas solutiones discrimina adhiberi Dominicanis præfinitionibus possent, quæ quid præstent, nemo non videat. Ego vero differtè ingenij mei tarditatem non possum, qui doctissimorum, & Catholicorum Patrum ab illis non videam discrimen.

CERTAMEN III.

Præfinitionis eiusdem ad materiale peccati impugnationes alie, & obiectuum solutiones.

Prior ex aliis rationibus subiiciendis primam hætenus à nobis expensam confirmant. Primaque ex illis tacta iam in Patrum rationibus contra Priscillianistas, & Astrologos facti per stellatum, & cæli influxum inducunt, contra quos arguunt Patres causam peccati illos in Deum refundere; similiterque Manichæos, qui naturas aliquot ad malum determinatas, sicuti & ad bonum alias à Deo conditas effutiebant. Dedimus aliquot Patrum pro argumento sua immensa eruditione Ruiz noster dedit d. 38. vnum tantum, vel alterum pro eo argumento proferam: supponendo, quod supra animaduerti: stellas, cælumque influxu suo villanue naturam creatam non ad formale peccati, seu peccatum, quia tale; sed ad ipsius materialis, nempe actionem physicam furti, adulterij, mendacij, homicidij in omnium illorum erroribus homines impellere, & adigere; & tamen ita contra illos Augustinus expositione tituli Psal. 91. in finem scribit: *Multi non accipiunt Satanam, sed accusant fatum. Fatum meum me duxit, dicit, cum dixeris illi, quare fecisti, quare peccasti? iam manus ad Deum redit, iam lingua blasphemat. Nondum hæc aperte dicit: sed tamen atrende. & vide quia hoc dicit. Quæris ab illo quid sit fatum? & dicit stella mala, quæ ab illo quis fecit stellas malas? non habet, quid tibi respondeat, nisi Deus. Resat, ergo, ut Deum accuset, & cum Deus puniat peccata Deum facit auctorem peccatorum? Cyrill. Alex. 5. in Ioan. c. 5. sed & aliud longe grauius sequitur incommo. Deum, scilicet merito inculpandum, quia cælum fecerit omnium malorum causam, enim furti, & homicidia merito dammentur volentiore ratione Deus accusabitur, qui cælo indidit vim illam impulsivam ho-*

minum ad mala: Quibus locis hic discursus, quidquid causa alicuius prædeterminati, aut prædeterminantis ad prauam actionem, seu materiale peccati (de quo hæc, pleraque testimonia Patrum) non solum materialis peccati suæ prauæ actionis, sed etiam peccati ipsius causa absolute est: ac Deus prædeterminatius præfinitus actionem prauam, seu materiale peccati, est causa alicuius prædeterminati, ac prædeterminantis actionem prauam, & materiale peccati: ergo non huius solum, sed & peccati ipsius causa absolute est. Quod argumentum eo vigentiore est, quo præfinitio prædeterminatiua natura sua ad materiale peccati determinatior vniuersum est; neque aliis rebus apponendis potest inferuire, sicuti stellarum, & cælorum influxus possunt aliis effectibus inferuire, quibus proinde prouidentis & producendis concepi à Deo & apponi possent, est aliunde materiale peccati apponitur à Deo cognoscitur: aut, quæ ad illud, nihilque aliud apponendum natura sua sunt apta & ordinata, ut præfinitiones prædeterminatiuæ, & prædeterminantes, directius determinatius, magisque per se ad actiones prauas apponendas concepi, & produci à Deo necessario debent: ac proinde directius, & determinatius, magisque per se causam peccati, auctorem efficiunt ac probant.

2 Idem argumentum continet, & confirmat duo alia proximè subiicienda speciatim contra Thomistam Dominicanos, quos ad hominem efficaciter confutauit. Primum ex i. p. q. 63. art. 5. ita apud ipsos sententia, & ratione S. Thomæ: Angelos nimirum in primo creationis suæ instanti peccare non potuisse, id quod de potentia, adhuc absoluta, nec solum de ordinaria potentia, & prouidentia Dei, & verum & à sancto Thomæ assertum volunt; cum tamen de potentia solum ordinariæ ab eo dictum, & verum esse posse certum mihi sit, ob peculiaritatem rationem, infirmatam iam à me, controu. de merito Christi principio, quam suo loco aperiam, ne hic importune disputem de veritate conclusionis, ex cuius suppositione, quam veritate, argumentum præfinitus procedit. Ratio S. Th. his verbis, & sensu, quo ab hisce Dominicanis, inculcatur sic habet. *Impossibile fuit Angelum in primo instanti peccasse per inordinatum actum liberi arbitrij, quamuis enim res aliqua in primo instanti, quo esse incipit possit simul incipere operari: tamen illa operari, quæ simul incipit cum esse rei, est illi ab agente, à quo habet esse: sicut moueri sursum incipit igni à generante: quibus de actu inordinato arbitrij, seu materiali peccati, & physica operatione contra legem aperte agit S. Thom. pergit. Vnde, si aliqua res habeat esse ab agente deficienti, quod possit esse causa defectiua actionis poterit in primo instanti, in quo incipit esse habere defectiuam operationem. & firmat exemplo, sicut, si ribis aqua nascitur claudere defectu seminis, statim incipiat claudicare. Agens autem, quod Angelos in esse produxit (scilicet Deus) non potest esse causa peccati, actionis nempe prauæ, cuius causatione vniuersum, ac necessario peccatum causatur quare nec causa deficientis. Vnde non potest dici, quod diabolus in primo instanti sua creationis fuerit malus. Ex sic autem intellecta conclusione, & ratione S. Thomæ à Dominicanis Thomistis, ita arguo contra ipsos. Ideo Deus esse causa peccati Angeli in primo instanti creationis, ac subinde causa deficientis, quia actio, seu actus prauus legi aduersus in illo instanti elicitor esset à Deo ipsum determinante, seu in natura Angelicæ à se conditæ naturali inclinatione, & propensione (cui Deus eius auctor nequit non annuere) ad eum actum prædeterminatæ physice, sicuti enim ad motum sursum: ac qui pro omnibus instantibus, quibus actum prauum elicitor est vniuersalis rationalis creatura debet ex munere causæ vniuersalis primæ Deus determinare, ac prædeterminare eum ad illum actum actus arctius indispensabilis, quam ipsam ad motum sursum in eius prima productione per naturam ipsi inditam determinat: ergo Deus prædeterminatiue præfinitus creaturam rationalem pro omnibus instantibus, quibus elicitor est actus prauus legi aduersus, ad eum est causa peccati ac deficientis. Porro argumentum hæc distinctiones, & solutiones ille de causatione materialis, non autem formalis peccati, siue causæ peccati absolute talis, causæque efficientis, non deficientis, siue physice, non autem moralis (est nucleo, ut vidimus vacat, & purè elusio) locum*

locum non habent: quia ratio Sancti Thomæ, vt ab illis intelligatur, ac defenditur eas omnes iuuiles supponit, & exemplo ipso tibi clauda à naturæ inuicem probantur. Ac tandem, si rationem soluant nostram, & suam pro impossibilitate peccati Angelorum in primo instanti sue creationis, soluant: vt quis, vel tardus, eadem proportionem solutionibus eisdem rationi eorum adhibitis aperire percipiet.

3. Secundum argumentum ad hominem etiam contra præfatos Dominicanos est: ipsi enim cum Aluarez de auxiliis d. 14. n. 34. docent, Deum non posse infundere voluntati creatæ habitus virtuosos, & inclinantes ad malum: quia eo ipso malum ex eis habitibus, peritibus pro actu primo in voluntate inclinationibus ad illud proueniens esset à Deo, eique, vt causæ & authori absolute tribueretur: & sciunt quidem Patres isti habitus virtuosos diste, & per se ad formale peccati inclinare non posse voluntatem, quam in malum, quæ malum ferri (vt ipsi cum omnibus facientur) prorsus repugnat: atque implicat, per ipsos, & omnes, inclinationem vllam veram naturalem ad actum impossibilem esse: sola ergo inclinatio, quam habitus virtuosus afferre voluntati possunt, est ad actus physicos prohibitos, seu materiale peccati, quatenus sub aliqua ratione delectabilis boni, siue actus ipsi, siue obiecta ad illos allicientia voluntatem sollicitant: ex quâ sententia ita ad hominem arguo: infusus habitus virtuosus inclinantis, nec tamen irresistibiliter determinantis in actu primo, ac necessitatis voluntatem ad physicam actionem prauam & puram materiale peccati repugnat Deo, quia cum eius naturalis peccati, ac subinde peccati causam absolute faceret, & authorem: atqui prædeterminatiua præfinitio, indeque necessario orta prædeterminatio, ad actionem prauam physicam, seu materiale peccati, non solum, vt cumque inclinatur in actu primo voluntatem ad materiale peccati, sed potius, determinatiua vrgentiuse eam necessitat, ac irresistibiliter eam prædeterminat ad illud: ergo repugnat eiusmodi præfinitionem prædeterminatiua ad materiale peccati à Deo concepi, ac prædeterminatiua ad illud à Deo infundi, quia authorem, & causam peccati absolute, potiori iure eius à Deo conceptio & infusio Deum faceret: quoque te verum solutionum, & causationum veras, contra doctrinam tuam, de impossibilitate habitus virtuosus à Deo, conuerteris. Vrgentiuse ad hominem præfatos Dominicanos ex alio eorundem doctrina refello. Aiunt enim vniuersum Deum habitum, aut actum erroris nobis infundere non posse: quod etsi falsum reputem, vt de actu etiam docui cum nostro Valquez contr. de Trinit. d. 1. art. 2. admissio, vt Dominici isti volunt arguo sic. Actus erroris malum physicum per se, quæ creatur solummodo est, cum est pure speculationum, & cuius productio Deo, nec physicam vllam in delectationem afficit: siquidem Deus errore, quod in creatura causare minime erraret: nemo enim errore alterius erat, sed proprio sibi inhærente: cum autem error practicus etiam est, quia ad actionem prauam inducit, neque actus, nec proximus eiusmodi actionem causat, quam prædeterminatiua præfinitio, ab eaque necessario oriunda prædeterminatio: & mirum sane est Dominicanos hocce, qui erroris cuiusvis infusionem Deo repugnare defendunt locis Scripturæ supra relatis, & explicatis, quibus homines exerceat, & Prophetas decipere physicam Dei efficientiam, & positivam voluntatem præfinitionis, & prædeterminationis contineri contra nos (an contra se potius) nihilominus contendere.

4. Sed, quoniam eò discursus venit, ex alio absurdo (quod huic proximo vicinum est) generali contra Præfinitores omnes materialis peccati examinandum est argumentum, quod noster Ruiz persequitur d. 30. Nimirum ex præfinitione prædeterminatiua ad materiale peccati, non formali eius à Deo intento, sed alio potius sine honestissimo, fundamentum totius nostræ fidei, eiusque veritates subvertet: quia sola præfinitione prædeterminatiua materialis falsitatis erroris, & mendacij non autem falsitatis, & mendacio, qua talibus formaliter, præfinitis possent nobis falsa proponi plura credendissimo & omnia, quæ de fide ab Ecclesiâ, vt de fide, credenda sunt preposita, id quod variis modis à Deo præfinit fierique posse præfinitione admissa explicat (scilicet, 1. a. 2. n. 2.). Nec quicquid ait præfinitio dicatur Deum iuramento etiam prius affirmasse, se

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. I.

nunquam Ecclesiâ suam decepturum in iis, quæ credenda proponerent. Nam semel admissa in Deo potestate ita decipiendi, nec firmum esse potest eius assertionis testimonium, quare, tam eius, quam reliquorum certitudinem fidemque nutare: vt acutè in simili arguebat Augustinus lib. de mendacio c. 8. sub initium, & lib. cont. mendac. c. 4. initio. Caterum argumentum hoc infirmum, me iudice est: cuique facile respondere aduertarij possunt, ea, quæ Dei nomine proponuntur propositione sufficiente, vt de fide sunt, ita à Deo per homines proponi debere, vt Dei locutio, & testificatio sit. ad hoc autem opus est, vt ea omnia concurrunt, quibus Deum ea loqui, & testificari suadeant: quæ, si ita in deceptione, quam homines etiam adeo paterentur, concurrerent, iam Deus in seipso, vel mendacium pateretur, vel errorem, quod aliunde, inquit, quam ex materialis peccati, aut erroris causatione repugnat: sunt autem ea, quibus Deus prudenter, moralique certitudine loqui creditur in iis, quæ toti Ecclesiæ proponuntur quamplurima: in iis autem, quæ priuatim alicui proponuntur credenda (deficiente euidencia reuelationis, quæ erroris, falsitatisve periculum omne propellit) nunc Deus loquitur, cum per destinatum publice ad reuelandum illud proponitur, cuiusmodi erant Prophetæ veteris legis, quos vel miraculis editis, vel certis contingentium euentibus ad id muneris, atque in Dei organa destinati monstrabantur: & his quidem nequit Deus vaticinium falsum, seu sermonem erroneum infundere, vt populo, aut Ecclesiæ Dei nomine proponant: quia ex munere publico, in quod à Deo positi & signis confirmati sunt, per illos Deus mentiretur: os siquidem Dei ad homines ex eo munere sunt. Quare merito Patres illa supra ex Scriptura memorata. *Ego decepi, aut decipiam Prophetam*, de sola permissione interpretantur. Si verò per priuatim, quempiam alicui aliquid priuatim reuelaret, si vera miracula, & signa, quæ Dei voces à Patribus vocantur, dictis confirmandis adfuit, nequibet Deus seipso errorem proponendum infundere ob rationem eandem: quibus modi omnes, quibus fidei nostræ fundamenta quasi Ruiz recensuit ex admisione præfinitionis prædeterminatiuæ excluduntur, id quod fufius explicui: nam intersecum errorem physicum priuatim cuique infundere posse, quoties ea circumstantia non fiat, quibus Deus cum ita aberrans illud exterius etiam proferat, per illum loquatur, mihi probabilis est.

5. Quinto igitur contra hocce præfinitores arguo: quia ideo per hocce Dominicanos præfinitores Deus causa est, cui omnia nostra bona opera, & honesta absolute, nec solum materialiter, sed formaliter etiam quæ honesta, tribuantur, quia ea in nobis prædeterminatiue præfinit in horum sententia: ideo enim præfinitio prædeterminatiua à ratione Theologica admittendas contendunt, vt non à nobis, sed à Deo prædestinati à reprobis discernamur: atqui per eandem aequè in nobis sine nobis opera praua præfinit, nec minus agit, vt impius ei Christo recedat, quam, vt pius ad ipsam veniat, de quo ipse: *Nemo venit, imo potest venire ad me nisi Pater qui misit me, traxerit eum*. Ergo iuxta præfinitores hocce Deus aequè est causa, cui tribuantur opera nostra praua non solum materialiter sumpta, sed etiam absolute, quæ talia, & secundum formale etiam, atque est causa, cui tribuantur opera bona nostra absolute talia ac secundum formale etiam, virtutis, nec solum secundum materiale tantum sumpta. Simili ergo argumento Augustinus 2. de peccator. meritis, & remiss. cap. 18. & de gratia Christi cap. 17. confutat Pelagium conantem salutare attributionem nostrorum operum Dei gratiæ, ac Deo, tanquam præcipue eorum causæ, authori, & donatori à Paulo Scriptura & Patribus toties assertam, ex eo solum, quod Deus posse illa agere nobis donauit, cum nobis indidit facultatem voluntatis: sic illum redarguens, quemadmodum cum Deo laudamur in operibus bonis, ita cum illo culpamur in malis. Possibilitatem enim illa, quam dedit, tam nobis facit posse bona, quam mala: atqui præfinitio prædeterminatiua, ac inde orta necessitas prædeterminatio tam nobis facit horum sententia, posse, imò, & operari irresistibiliter bona, quam mala: ergo, sicut cum Deo laudamur in operibus bonis, ita & vituperabimur cum Deo in malis ex discenti, & consequentia Augustino probata: & sane vrgentiore illa

H h h h contra

contra Præfinitores omnes est. Siquidem Pelagius posse illud in voluntate nobis à Deo datum indifferentem ad utrumvis, bonum, scilicet, & malum, nusquamque ad alterum determinatum, & nos determinans agnoscebat, ut omnem, totamque liberam determinationem voluntati creatæ, & arbitrio relinqueret. Præfinitores autem prædeterminatiui, ita præfinitionem alterius determinati extremi prædeterminatiui determinatam, atque nos determinantem irresistibiliter ad illud constituunt, ut illud secundum determinat, & inevitabiliter devoluatur: quare determinatus longe, atque æque siue bonum, siue malum opus, causat, nobiscum per illam Deus donat, quam sola potentia, seu voluntatis indifferentis ad utrumvis donatione, cuius ratione bonum opus nobis à Deo donati Pelagius cum suis admittebat. Respondent Thomistæ Dominicani bonitatem boni operis ipsi inseparabilem, esse intra obiectum voluntatis diuinæ, secus malitiam operis pravi: unde operis boni bonitatem ipsam potest efficacie Deus vel, cum bonum opus prædeterminatiue præfinit, secus malitiam inseparabilem ab opere pravo à se præfinito. Contra tamen primo: quia argumentum de donatione, & virtutis satisfactione æquali à Deo est, non de volitione expressa, & formali virtutis, cui si illam argumentum intenderet, solutio satisfaceret: ac propterea ne heretici quidæ præfinitores, expressam malitiam volitionis, seu voluntatis efficacem (imò neque inefficacem) Deo adscribunt: quare neque ea ex parte à Catholicis impugnantur: sed de virtuali, & implicita, quæ est inhibita in voluntate omni efficaci rei siue actionis, cui necessitatio aliud, est per se, & expresse nusquam amabile, annexum consequenter est: ut actioni nostræ prave expresse à Deo volitæ, consequenter necessitatio malitia connectitur. Secundo solutio hæc, æque nos à malitia, & peccati causatione, & efficaci volitione excusat: siquidem malitia extra sphaeram obiecti per se, & expresse amabilis à voluntate, etiam creatæ, est, quæ nequit in illam expresse, quæ talem, tendere; neque in malum, quæ tale intendens, operari, solum ergo, quia virtualiter, & implicitè volitione expressa efficaci actionis prave, fertur in necessario adiunctam, & inseparabiliter consequentem malitiam, & peccatum absolute tale, & hoc, & illam absolute velle, & causare creatæ dicitur voluntas: ergo & diuina. Contra tertio: quia malitia operis pravi est extra obiectum honestæ voluntatis creatæ, neque actio prava, cui illa consequenter, & inseparabiliter annexa, est intra, sed extra obiectum voluntatis honestæ creatæ: sed potius intra obiectum inhonestæ, & turpis creatæ voluntatis: ergo ob eandem rationem, actio prava non erit intra obiectum honestæ voluntatis diuinæ, sed turpis, ac Deo propterea repugnans.

6. Quæ pro præfinitionibus diuinis ad materiale peccati opponi, siue ab hereticis, siue à Dominicis præfinitoribus possent, leuissima sunt, ut hæcenus de iis, quæ ab authoritate obiciebant ostendimus. Nunc autem idem facile ostendimus in iis, quæ à ratione opponunt: ea verò omnia inde tandem peruntur, quod cum actio prava secundum totum, quod re ipsa entitatis habet, à Deo causa prima, & vniuersali rerum, necessario, & per se esse prorsus debeat, nequit solum per accidens causa actionis prave esse, sed per se secundum totam suam entitatem etiam indiuiduationem sumptæ: cum autem, non nisi secundum determinationem, & efficaciam, creati alicuius entis causa esse possit: sit, ut de se esse efficaciter debeat esse actionem pravam: quæ, cum absque libera voluntate etiam creaturæ, libereque ab ea concepta esse nequeat (cuius determinationem liberam nec supponit, nec prouidet, nec potest supponere, ac prouidere, cum Dei concursus, qui eius de concurrendo ad actionem pravam decretum subsequitur, concursus, & determinationi voluntatis creatæ identificatur) sit, ut Deus de se efficaciter velle debeat, ut tota actio prava à creatæ voluntate sit quod ipsum est actionem pravam, prout à creatæ voluntate est, siue materiale peccati debere à Deo præfinit. Cæterum ex dictis sæpe constat voluntatem illam liberam, & antecedenter ad actionem pravam de exhibendo concursu à Deo conceptam efficaciam ab intrinseco, & natura sua respectu concursus actionis prave identificati determinate sumpti esse non posse. Tum, ut creatam in eius elicientia libertatem efficaciam suam antecedente non proterat, quod commune etiam absurdum respectu actionis honestæ est. Tum, ne Deus causa peccati sit, & reliqua absurda tota hac disputatione monstrata incuratur: quare, est actio prava, imò & libera quavis creatæ, non nisi decreto Dei efficiente, & eo sensu efficaci & concursu Dei elici à creatura possit, alt decretum illud de se, siue natura efficaciam respectu operationis prave, ac libera cuiusvis creatæ, minime efficiet solum ab extrinseco efficaci, nempe ab operatione ipsa, & concursu suo operationi ipsi identificato, à quo efficaciam, sicut, & agens, ac efficiens extrinsecus constituitur ac denominatur. Non secus atque de auxiliorum diuinorum efficaciam philosophamur quam non eis intrinsecam, sed extrinsecam à concursu ipso esse facimus: quia auxilium, quod efficaciam est natura, & entitate sua consensu nostro, ad quem vtrique inducit, & mouet, conexum non est, sed potius cum eius omissione absolute coniungibile: itaque decretum concurrendi, quod Deus titulus, & munere causæ primæ libere respectu voluntatis creatæ, ad quam liberam eius actionem, quare, & ad pravam actionem, debet, potestque solummodo habere, indifferentem de se ex parte obiecti esse debet ad concurrendum ad actionem pravam, vel huic oppositam honestam vel non concurrendum ad illam pro creatæ voluntatis arbitrio, & libertate, siue contrarietatis, siue contradictionis. Nempe decreto concurrendi ad actionem pravam, vel eius oppositam, vel non concurrendi ad illam pro libero voluntatis creatæ: id est meam illi omnipotentiam ad concurrendum, vel non concurrendum extrinsecus preparo, subdoque, ut ea vtrius creatæ voluntas, non secus atque habitibus insulis, quos ad actus supernaturales ipsi inherentes imito: qui est potentiam absolutam ad eos eliciendos voluntatis creatæ compleant, nusquam tamen ex parte actus primi ipsi ad eos eliciendos afferunt determinationem: sed eius libertati, & determinationi in agendo, & concurrendo ex parte sua subdantur.

7. Idcirco Patres, & Scholastici sapientiores (in quibus Augustinus & Sanctus Thom.) frequenter, ut videmus: decretum hoc Dei respectu operationis prave permittimus appellare: eamque propterea à Deo eius cuiusque omnipotentia sinendo, solummodo ut fiat, non tamen faciendo, procedere, non quia ipse physico suo concursu simultaneo cum voluntate creatæ in actionem non influat pravam: sed quia à se, & voluntate sua, quæ arbitrio creato suam omnipotentiam preparat, & applicat, ut operari absolute possit, nec determinat, nec vult, ut absolute actio prava sit, sed solum non vult impedire actionem pravam, seu potius vult non impedire illam, suæ omnipotentia subtractione per voluntatem non concurrendi ad actionem pravam, quam absolute habere poterat: est ex suppositione decreti indifferentem concurrendi, voluntatem non concurrendi habere absolute nequeat, quæ decreto illi contradicit: in eius auiorem voluntatis non concurrendi ad pravam operationem nostram pro arbitrio nostri libito negatione: quare eo posito concurrendi decreto, non libere, siue, ut prout liberum agens, sed naturaliter à creatæ voluntatis determinatione trahitur: tamen recte libere concurret, quatenus decretum concurrendi indifferentem pro libero creatæ voluntatis libere prorsus concepit. Sicut vtriusque decreto formaliter, sola, ac pura, cum physica, tum moralis permittio: non autem moralis effectio, quæ illi determinanti, vel volenti illam determinat, tanquam causæ per se tribuitur: quocirca, est Deus creatam voluntatem decreto indifferentem concurrendi ad opus bonum, & auxilij indifferentem de se collatione ad illud creatam voluntatem non determinat: alij, quia decreto concurrendi indifferentem, vel potius conferendi auxilium concurrendi, de se indifferentem, opus ipsum bonum determinat intendit, ac vult, est vtriusque indifferentia à voluntate creatæ ad bonam operationem determinat determinat, cuius causa per se moraliter est, & cui, tanquam authori, & causæ, vtrique principali, tribuitur, nequit autem ipsi actio prava tribui, quia decreto indifferentem concurrendi ad illam, & conferendi auxilium sufficiens, oppositum potius, & intendit determinare, de suoque vult, & prout: ut prout à Patribus recitatis quæsit. 2. & 3. prout operatio non dari nobis à Deo dicitur, sed rati potius ab ipso per voluntatis nostræ abulum, & malitiam dicitur, ad eamque Deum concurrere intuemur.

Disp. II. Quæst. IV. Certam. III. 615

Vnde ad argumentum aliud, quod ex causalitate per se physica Dei in actum prauum (quæ Deo negari nequit) desumitur ab adversariis solet; quia, nimirum, quidquid causa per se physica actus, siue actionis prauæ est, moralis etiam causa per se, & absolute esse debeat. Constat ex data nuper doctrina præter physicum influxum in entitatem actionis prauæ, ad causam per se moralem, & absolute talem respectu ipsius actionis liberæ requiri, vel determinationem, ut eiusmodi actio absolute sit, vel saltem intentionem, & voluntatem ex parte eam physice causantis, ut determinate ea actio sit: cum autem per decretum concurrenti ad utrumvis nulla esse possit determinatio, ut absolute sit actio praua, atque in illo, aliove de collatione auxilij sufficientis intentio, voluntate nulla determinate Dei sit, ut actio, seu opus prauum determinate præ eius omissione, actu opposito, & honesto existat; imò tota Dei, quatenus est ex ipso, voluntas, & intentio sit potius ut non existat, moralis causa, & per se, atque absolute talis actionis prauæ esse minime potest. Et miror Dominicanos præfinitores hoc argumentum vti contra nos velle ex eo principio, quod est causa per se physica actus, seu actionis prauæ, est causa moralis, & quoad imputabilitatem illius. Hoc siquidem principium statuit S. Thom. scpe, ut vidimus, vti illud causam per se non actionis prauæ, seu materialis peccati solum, sed formalis etiam & peccati absolute talis esse demonstrat, quod actionis seu actus prauæ causa per se esse reperiatur: quare iisdem locis totus est in ostendendo Deum, nec concurrenti decreto suæque omnipotentis virtute, & adiuuante, nec voluntate & intentione sua actionem prauam velle, atque ut determinate sit, vltatenus determinare; ac proinde, neque actus prauæ per se causam esse, neque peccati; sed solum creatam voluntatem, quæ affectu suo determinat actionem prauam præ opposita esse vult, & determinatione sua facultat illam determinat esse facit, vti nos eius doctrinam edocti resposidimus.

¶ Inlatis tamen decretum indifferenter concurrenti ad actionem prauam habet pro obiecto tam actionem prauam, quam eius oppositum: siquidem ad utrumque distinctum atque indifferenter, siue ad utrumvis fertur: ergo saltem sub distinctione vult actionem prauam: quod refugere videbatur, distinguere antecedens, iuxta communem modum intelligendi, & explicandi: decretum indifferenter concurrenti ad actum prauum fertur in actionem prauam indifferenter entitative sumptam, atque etiam, ut ex parte Dei, siue per ipsum, non reddatur voluntati creatæ impossibilis factor: entitative enim, & secundum suum physicum esse sumpta operatio praua bona est, sicut & bonum physice & moraliter est Deum ex decreto suo indifferenter concurrere, ut minus causæ primæ explicat: quare utroque tenore potest ex parte sui concursus suum indifferenter velle, & offerre, ac de actionis prauæ entitate posita, & concursus ex parte sua adhibito gaudere, & de obiecto entitative bono, & sibi honestissimo. At vero ad actionem prauam, ut materiale peccati est, siue ut est à creatura voluntate, neque sub distinctione decreto illo indifferenter concurrenti fertur, fertur adhuc inefficaciter, ne dum efficiat, & prædeterminat, potest; alioqui, ut ostendimus, & peccatum eiusque formale saltem implicite, & virtualiter velle, quod & ex rei natura, & ex fide Deo remanet ex ipso est, non esse à creatura operationem prauam creatam illud indifferenter concurrere, ex parte sui solam, sit ut sit à creatura operatio praua, nullatenus esse ex ipsa natura, & essentia decreti illius conuincitur: etsi enim eadem, & tota actionis prauæ entitas totalitate effectus ab utroque sit, & ab alterutro; aut esse ab vno, atque quodque; ex his diuersum constitutionis, & denominationis principium, & agens concernat. Et sane distinctionis auxilio & recentiores aliquos ex nostris Castellanos, & Tomiancos incaute lapsos: ut admiserint Deum concursu siue materiale peccati, quæ materiale, sed ad formale ipsum peccati physice concurrere; etsi quia nolens ad eum concurrere

sum à creatura voluntate trahatur, ac determinetur, nec causa materialis peccati, quæ materiale, nec formalis, seu peccati absolute talis, dicendus sit. Ceterum n. maxime hi æquiuocatione, nec satis tute laborant: etenim actionis prauæ entitas eadem, quæ tota, ut diximus, & à Deo necessario, ac indispensabiliter esse debet, & ita à creatura voluntate, quæ à Deo concurrente ex parte sua prouenit materiale peccati formaliter sumptum non est, nec malitiam seu formale peccati fundat; sed solum, quæ à creatura voluntate concurrente, atque oblarum indifferenter Dei concursus ad eam determinare actionem determinante, & Deo, quasi inuito trahente: ergo, ut Deus ad actionem prauam fundamentaliter, siue materiale peccati, ac subinde formale peccati physice concurrat, debet physice concurrere, & influere in actionem prauam, ut à voluntate creatæ concurrente, eiusque determinatione procedat; aut concursus simultaneo Dei, quatenus præcise à Deo, & ex parte Dei est, etsi in totam influat actionis prauæ entitatem, non tamen influat in illam, ut à creatura voluntate concurrente, eiusque determinatione procedat: ergo, etsi ad totam entitatem actionis prauæ Deus concurrat concursu simultaneo; tamen non concurrat physice ad actionem, quæ vel fundamentaliter, vel formaliter prauam, Proximum antecedens subsumptum de se patet: siquidem concursus simultaneus, & identicus etiam cum concursu simultaneo creatæ voluntatis, se, ac Deum determinans ad entitatem actionis prauæ, quatenus à Deo simultaneus est à creatura voluntate non est; neque in huius determinationem, quæ simultaneus solummodo est, potest influere id enim necesse erat, ut ad illam pro priori naturæ præcederet: quod simultaneus solum concursus non minus repugnat, quam idem sibi ipsi natura, & causalitate realiter præcedere.

¶ Atque inde constat minus tute Recentiores hostes locutos. Siquidem, ut eorum conclusio hæc vera sit Deum concursu suo physice increata voluntatis determinationem ad prauam actionem influere admittendum necessarium est: quod concursus solum simultaneo, ac non præuio ad voluntatis determinationem fieri repugnat. Ac rursus consequentiis factis contra præfinitores materialis peccati à causatione physica materialis peccati, quam solum admittunt, ad causationem etiam moralem eiusdem, ac subinde formalis malitiæ peccati. Recentiores isti patet: imò, & proximus: cum physicum influxum: quare, & causalitatem Dei in formale ipsum peccati admittunt. Quod autem respondent determinari Deum inuitum, & nolentem à creatura voluntate, ut physice cum illa formale peccati apponat: ac proinde causam moralem per se, & absolute talem malitiam non esse: etsi verum absolute sit; tamen cum eorum conclusione non coheret. Quia, ut ostendimus, ut causa physica sit siue influxu physico in formale peccati, imò in materiale, quæ tale, influat, debet influere in voluntatis creatæ determinationem, & influxum eius in actionem prauam: quare, & ut ita ab ipsa, ex parteque ipsius actio, tam materialiter, & fundamentaliter, quam formaliter praua procedat velle Deus debet: vnde, implicat Deum nolentem, & inuitum ad eam voluntatis determinationem trahi, quam vult antecedenter, & physice procurat, & ad concurrendum cum ipsa in prauam actionem: quod autem Dei concursus, seu influxus physico in prauam actionem, & formale peccati integra nõ se determinandi, & concurrenti ad actionem prauam, & formale peccati creatæ voluntati relinquatur potestas, Deum à causalitate, causationeque peccati, & formalis malitiæ, inque physicum Dei influxum, & causalitatem hi admittunt, Deum non excusabat. Nam, & tentans, inducens, ac suadens actionem prauam, integrum voluntati alterius relinquit consensum in turpem actionem, qui tandem ex determinatione libertatis alterius procedit; & tamen, cum ex ea inductione, & impulsione determinatio illa, & actio praua proueniunt, inducens, impellensque in illam causa absolute actionis prauæ, ac subinde malitiæ, & peccati est.

Hhhh CERTA